

Un armorial de l'Arxiu Nacional de Catalunya

JOSEP MARIA SANS I TRAVÉ
Director de l'Arxiu Nacional de Catalunya

UN ARMORIAL DE L'ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

Probablement es tracta de les armes de Don Lluís Guillem de Montcada i Aragó, príncep de Paternò i duc de Bivona. L'escut està coronat amb la corona ducal i es troba dividit en setze quarters, cadascuna de les quals conté el blasó dels diversos llinatges que han conformat la casa ducal i principesca. En lloc preferent es pot veure l'escut dels Montcada (els vuit besants d'or en camp de gules) i dels Cardona (els característics tres cards daurats sobre el mateix fons de gules).

En la pàgina anterior, escut del llinatge dels ducs de Cardona, fàcilment distingible pels tres cards d'or sobre gules.

L'armorial que es presenta duu el següent títol: *"Algunas memorias de las casas de Moncada, Esclafana y Peralta, Rusos, Aragón y Cardona que poseen los Principes de Paterno, condes de Calatanixeta y Aderno, Esclafana duques de Bihona, condes de Calatabelota, duques de Montalto, condes de Colisano y de los Principes de Sabionara y [...] para quien viere de escribir la historia de esta casa y sus árboles"*.

Es tracta d'un armorial mixt de 151 pàgines amb coberta de pergamí, decorat amb cent vint-i-tres escuts heràldics (alguns d'ells en blanc), més un arbre genealògic desplegable. Se'n desconeix l'autor i la data, però pel tipus d'escriptura i la llengua del document, la castellana, es pot suposar que va ser realitzat en el segle XVII.

L'armorial està dividit en les set cases nobiliàries que constituïren el llinatge dels prínceps de Paternò: dues cases catalanes (els Montcada i els Cardona), tres d'aragoneses (els Peralta, els Aragó i els Luna) i dues de sicilianes (els Ruso de Calàbria i els Esclafana).

L'autor de l'armorial escriu, per a cada casa, un breu resum genealògic i dels entroncaments, així com dels principals serveis prestats pels respectius llinatges a la casa reial d'Aragó.

El títol de príncep de Paternò era el més important de la branca dels Montcada que s'establí a Sicília. Va ser concedit pel rei Felip II, el 1566, a Francesc de Montcada i de Luna, comte d'Aderno i de Caltanissetta i senyor de Paternò, casat amb Maria d'Aragó, duquesa de Montalto. Maria d'Aragó descendia directament del rei Ferran de Nàpols, fill il·legítim del rei Alfons el Magnànim. Caterina de Montcada, la darrera hereva d'aquest llinatge, es va casar amb José Fadrique de Toledo, marquès de Villafranca, els descendents del qual emparentaren amb els Álvarez de Toledo, ducs de Medina Sidonia.

Aquest magnífic manuscrit va ingressar a l'ANC el 16 de juny de 1992, mitjançant la compra que va dur a terme la Generalitat de Catalunya, a través del Departament de Cultura. Està integrat a la col·lecció de manuscrits i documents textuais solts de l'ANC amb el número de registre 259. ■